

УДК 005:004:338.486.2

Анатолій ПАВЛЕНЧИК

доцент кафедри інформатики та кінезіології
*Львівський державний університет
фізичної культури імені Івана Боберського,
м. Львів, Україна*

Наталія ПАВЛЕНЧИК

завідувач кафедри економіки та менеджменту
*Львівський державний університет
фізичної культури імені Івана Боберського,
м. Львів, Україна*

МЕНЕДЖМЕНТ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ

Практика світової туристичної сфери свідчить про надзвичайну ефективність використання інновацій, спрямованих на підвищення якості обслуговування та формування нових вимог до комфортного відпочинку, причому ці інновації можуть стосуватись як самих туристичних атракцій, так і умов ведення бізнесу. До прикладу, інновації в транспорті (літаки з прозорими фюзеляжами), бізнесі гостинності (готелі й комплекси на зруйнованих островах), використання енергозбережних і ресурсозбережних технологій, що подовжують життєвий цикл туристичних продуктів або популяризують послуги, що знижують витрати.

За сферою застосування інновації можна виокремити за такими видами: інженерно-технологічні, організаційні, управлінські, економічні, суспільно-правові тощо. Завдяки класифікації можна більш об'єктивно аналізувати інноваційну діяльність, а ефективність і спрямованість інноваційного процесу – комплексно оцінити.

Незважаючи на свою різноманітність, інновації взаємопов'язані, що зумовлює формування й функціонування інно-

ваційних механізмів. Таким чином, технологічні інновації, що впливають на зміст виробничого процесу, одночасно створюють умови для застосування управлінських інновацій, оскільки змінюють організацію виробництва. Основою управлінської інновації є зміна завдання, яке хоче розв'язати підприємство, і ця зміна викликана об'єктивними причинами зовнішнього середовища, в якому воно існує.

Будь-яке підприємство, яке є елементом макросистеми країни, функціонує в умовах дії системи суб'єктивних та об'єктивних чинників, які прямо чи опосередковано впливають на його діяльність [3]. Довгий час туристичні підприємства не надто активно займалися інноваційною діяльністю. Лише в останні роки вони почали впроваджувати інновації. Джерелом інвестицій в інноваційну діяльність залишаються власні кошти підприємства й залучені кредити. Наявна система оподаткування не стимулює суб'єктів господарювання накопичувати кошти, які б давали змогу впроваджувати інноваційний процес. Низька привабливість для іноземних інвесторів яскраво свідчить про те, що інноваційний сектор України ще не став платформою для залучення іноземних інвестицій. Така ситуація склалася через те, що держава приділяє недостатню увагу розвитку інноваційної діяльності у сфері туризму та всієї економічної сфери. Кількість інноваційних проєктів в Україні не збільшилася, а зменшилася. Так, якщо 2019 року українські підприємства та організації різних форм власності витратили на інноваційну діяльність 25,0 млрд грн, то у 2021 році – лише 23,3 млрд грн, зменшили на 6,8% [1].

Якщо зіставити загальні витрати на інновації з величиною валового внутрішнього продукту України, то у 2019 р. вони становили лише 0,7% ВВП. Аналогічний показник Євросоюзу у 2019 р. становить – 2,18%, що більше ніж у 3 рази за український [2].

Щодо інноваційної діяльності на Львівщині, то тут ситуація дещо інша, ніж на загальнодержавному рівні: у 2021 р. на інновації усіма підприємствами було витрачено 494,4 млн грн, що на 67,6 млн грн (15,8%) більше за рівень 2019 р. [1]. Це пояснюється тим, що Львівщина є прикордонною областю і підприємці тут мають значно більше досвіду інноваційно-інвестиційної діяльності.

Визначальним у інноваційній діяльності є наявність ресурсів, зокрема фінансових. Значну частку коштів на інновації підприємці виділяють із власних джерел. Проте не всі мають таку можливість і вимушені шукати інвесторів як внутрішніх, так і закордонних. Так, з країн ЄС у 2021 р. в Україну надійшло 1244 млн дол. прямих іноземних інвестицій, з інших країн світу – 627,2 млн дол. До основних країн-інвесторів України належали Кіпр, Нідерланди, Велика Британія та Німеччина [1].

Основною перешкодою для реалізації масштабних інноваційних проєктів у сфері туризму експерти вважають відсутність єдиної стратегії та плану розвитку сфери. Це часто призводить до дублювання інвестиційних проєктів, розпорошення інвестиційних ресурсів і падіння ефективності інноваційної діяльності загалом. Окрім відомих методів створення податкових знижок, надання пільгових кредитів, використання методів прискореної амортизації обладнання та ін., запропоновано запровадити систему державних гарантій та страхування інноваційної діяльності, виділяти кошти, розвивати й використовувати механізми технічної підтримки для передачі державних технологій і ноу-хау приватним компаніям.

Нова управлінська парадигма в розвинених країнах ґрунтується на системному й контекстно-залежному підході до управління. Підприємство вважають «відкритою» системою, і його успіх або невдача пов'язані з його здатністю адаптуватися до зовнішнього середовища, тобто чи може воно

вчасно виявити загрози своїй діяльності, чи може воно скористатися сприятливими можливостями і врешті отримати максимальну вигоду, що є головним критерієм ефективності всієї системи управління.

Ключові слова: інновації, менеджмент, управління, інвестиції, туристичні підприємства.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Головного управління статистики у Львівській області. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua>

2. Євростат (база даних) [Електронний ресурс]. Доступно: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tsc00001/default/table?lang=en>

3. Pavlenchuk, N., Horbonos, F., Pavlenchuk, A., Skrynkovskyy, R. and Pawlowski, G. Increasing the competitiveness of enterprises based on the use of marketing management tools. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2021. 7, 3, 77–89. DOI:<https://doi.org/10.51599/are.2021.07.03.05>.